

DISSERTATIO 1784/3
INAUGURALIS MEDICA

DE
T U S S I.

QUAM
INCLYTÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO

PRÆSIDE

PRENOBILI, CLARISSIMO ET EXPERTISSIMO
VIRO AC DOMINO

D. FRANCISCO GEORGIO IGNATIO
ITTNER,

MED. DOCT. EMINENTISS. AC CELSISS. PRINC.

ELECT. MOG. CONSIL. AUL. ET ARCHIATRO,

PROF. PRIM. PUBL. ET ORD. FACULT. MED.

ASSESS. NOSOCOMII MILITARIS PHYSICO

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET

PRIVILEGIIS RITE CONSEQUENDIS

PUBLICO ERUDITORUM

EXAMINI

Submittit

CASPARUS MÜLLER, MOGONUS

Die Novemb. MDCCLXXXIV.

Intra festivos restauratae Universitatis dies.

MOGUNTIAE,

Ex Typogr. Elect. Aul. Acad. apud Joan. Jos. Alsf.
Hered. Haffner.

DISSERTATIO
IN
MAGISTERII MEDICAE
T U S I
TACITAE MEDICAE DOCTORIS
1785
D. 10. JUNII 1785
D. 10. JUNII 1785
D. 10. JUNII 1785

REVERENDISSIMO,
EXCELLENTISSIMO,
ILLUSTRISSIMO AC PERQUAM
GRATIOSO DOMINO,

D O M I N O

GEORGIO CAROLO FRANCISCO
IGNATIO JOANNI NEPOMUCENO

S. R. I. LIBERO BARONI

DE

FECHENBACH

IN

LAUDENBACH

ECCLESiarUM METROPOLITANÆ MOGUNTI-
NÆ ET CATHEDRALIS HERBIPOLENSIS, NEC
NON ECCLESIE EQUESTRI COMBURGENSIS
RESPECTIVE DECANO ET CANONICO CAPITU-
TULARI, EMINENTISS. AC CELSISS. PRINCIPIS
ET ELECTORIS MOGUNTINI PRINCIPIS ET E-
PISCOPI WORMATIENSIS CONSILIARIO INTIMO
ET PROPRIETARI, DOMINO ET MÆCE-
NATI MEO PERQUAM GRATIOSO.

REVERENDISSIME,
EXCELLENTISSIME, ILLUSTRIS-
SIME AC PERQUAM
GRATIOSE DOMINE!
DOMINE!

Agere quidem Tibi gratias possum,
DOMINE PERQUAM
GRATIOSE! *de eximiis illis & ma-*
ximis, quæ in me contulisti beneficiis:
referre autem nunquam potero, quoad
mihî vita superstes erit; Tua enim sunt
studiorum meorum initia, Tua incremen-

A 3 ta,

REVERENDISSIME
PATRISSIME, HONORATIS-
SIME AC PRRQVAM
GRATIOSO DOMINE
DOMINE

*ta, Tui denique letiores illi fructus,
quos nunc percipere ingredior. Cumque
hac ratione innumera Tua sint in me be-
neficia: imparem habeo linguam, quæ
animi mei Tibi gratissimi sensus enarret:
sed imparem non habeo animum, qui Te
Benefactorem meum optimum & largif-
simum*

*simum amet impensissime, & religiosissime
me vereatur.*

*Insigni Tua, & prorsus singulari in
me bonitate confisus audeo, hanc, Illu-
strissimo Tuo nomini inscribere Disserta-
tionem medicam, vellemque, esset mo-
numentum ære perennius, & quanta Tua*

A 4 in

*in me sint beneficentiae munera, & quam
nunquam sit intermoritura devotissimi mei
in Te animi gratitudo.*

ILLUSTRISSIMI TUI NOMINIS

Cultor perpetuus
MÜLLER.

T U S S I S.

§. 1.

Tussis vocatur, quando systema respirationis ita irritatum est, ut magnas inspirationes, magnasque expirationes summa cum velocitate & sonitu facere cogatur.

§. 2.

Quando thorax dilatatur, intrat aer in pulmonem: quando confringitur, plurima pars aeris ex pulmone expellitur, quæ actiones inspiratio & expiratio vocantur. Quibusnam vero auxiliis hæ actiones in thorace peragantur, hoc loco exponere, ntpote a scopo nostro alienum, superfedemus; cum illa tantum organa, in quibus tussi sedes est, in hac dissertatione nostra describere nobis proposuerimus. -- Ea super re plura qui legere desiderat, adeat Physiologiam perillustri DE HALLER.

§. 3.

Tussis primaria sedes est in trachea, præcipue in sensilissima membrana, qua intus vestitur, ea enim, si sub deglutione aut

A 5 aquæ

aquæ gutta, aut gruma partis solidæ intraverit, statim vehementissimam tussim excitat, quæ non cessat, usque dum, quod ilaplsum est, ex ea excussum fuerit.

Trachea porro in ramos abit majores atque minores; denique in vesiculas pulmonales membranaceas.

S. 4.

Per hanc tracheam omnis aer pulmones intrat. Cum autem effluviis plenus sit, quæ mechanismo & stimulo lædere teneram pulmonum substantiam possent, unde perpetua tussis excitaretur; hinc natura non immediatum concessit aditum; sed ipse aer, antequam in tracheam pulmonalem veniat, anfractuosas debet transire vias, quæ sunt os, & præcipue nares: in naribus anfractus sunt, quos transire debet aer, antequam perveniat ad asperam arteriam; parantur autem illi anfractus per plura & diversimode connexa ossa, quos investit membrana schneideriana, quæ omnibus partibus circumponitur, & plurimos folliculos copiose mucum fundentes habet. Aer itaque in hoc loco morans, a calore narium magis tepidus fit, ut frigus extrinsecus dominans non cadat in tracheam & pulmones, quoniam illud constrictionem folliculorum muciparorum & pulmonalium inferret, ut sic neque mucus adeo necessarius excerneretur, neque folliculi pulmonum substantiam facientes extenderentur debite, ut circulatio sanguinis inter interstitia illorum debite fieri possit. Tempori aeri per os intranti conciliatur. Accedit

dit adhuc, quod ipsa corpuscula in aere volantia, mechanice acria, quæ per copiosum e folliculis secretum mucum involvuntur; non amplius involverentur; hinc facile teneram pulmonum substantiam rodere, adeoque morbos introducere possent.

§. 5.

Trachea constat ex glottide, quæ paratur ex cartilagine scutiformi, duabusque arytenoideis & cricoidea. Ipsa glottis potest nunc in minus, nunc in majus spatium diduci: ut ergo vel latior vel arctior fieri possit, hoc faciunt muscoli arytenoidei. In ipsa apertura glottidis conspiciuntur duo sic dicti ventriculi. Cartilagini cricoideæ applicatur fistula, id est, aspera arteria, quæ ex segmentis alterne cartilagineis & membranaceis constat, quæ integros circulos non facit, nam a posteriore parte spatium relinquunt, quod membrana alligata implet. Hæc membrana habet quamplurimas fibras musculares & transversales. Ulterius in pectus procedens abit in duos ramos, qui in utroque latere pulmonum substantiam intrant, atque in hoc parenchymate, divisione varia facta ad ultimos usque folliculos deposita cartilaginea natura in folliculos membranaceos abit. Glottis, & tota ejus cavitatis investitur adhucdum membrana valde sensibili, per quam quoque fibræ musculares decurrunt. Tegitur glottis epiglottide, quæ ad basin linguæ & ad os hyoides multis membris adhæret.

In

In omnibus hisce descriptis partibus & ipso pulmone copiosi locantur folliculi, qui mucum tenuem fundunt.

§. 6.

De organis, per quæ aer & intrare & exire solet, hæc dicta sufficiant. Jam vero si majore cum vehementia & fonitu aer excutitur: tussis vocatur. Inquiramus ergo in ejus species, earumque causas, & demum quibus ipsi remediis succurrendum sit.

§. 7.

Dividimus tussim in epidemicam & sporadicam, quæ postrema nostræ dissertationis scopus est. Ea vel est humida, vel est sicca, quarum causæ in ipso organo respirationis hærent; & illa, cujus causa in aliis visceribus hæret, ut per consensum tussis fiat.

§. 8.

Aer frigidus tracheam intrans tussim excitat, & vocatur catarrhus: is simplicissimus morbus est, nam frigore folliculi mucipari & vasa exhalantia tracheæ constringuntur, quo mediante tussis excitatur; mucus enim majori quantitate in folliculis colligitur, & ipsum transpirans, cum non adeo blandum sit, etiam partes stimulat, imo mora acrior majorem stimulum acquirit, ut ex hisce binis causis sensibilis membrana irriteretur, & tussim faciat, quæ initio sicca est. Accedit gravitas corporis, sub vesperum vagæ horripilationis, quas excipit somnus inquietus. Si huic ægro per teporem lecti & hypo-
cau-

causti, medicamentisque, uti sunt infusum florum sambuci calide sumendum, transpirationem corporis restituo, desinunt tunc horrores vagi, præternaturalis calor, tussis fit humidior, & in voce raucedo diminuitur, & sensim materia, quæ initio tenuis est, coquitur, atque in sputum crassum, album, cremori lactis simile convertitur, sicque cessat tussis. Ut autem coctio citior accedat, possunt adhiberi mixturæ ex aquis florum sambuci, fragariæ &c. &c. cum oxymelle simplici, ex nitro & syrupo de althea Fernellii, jujubarum &c. &c.

Eandem tussim producant pedum & laterum refrigerationes, quæ eadem methodo curantur.

Tussim sæpe tanquam instrumentum considerare debemus, quo natura ad aliquid peregrinum aut vitiatum, in naturam nostram non mutabile, expellendum utitur. Cum enim aer cum vehementia in omnes partes tracheæ impingit, summa vi & violentia hinc partes ibi contentas secum ducit, & foras expellit. Infantes quando aeri frigidiori exponuntur, tali etiam corripuntur tussi. Habent enim vasa exhalantia folliculos quamplurimos in trachea; qui si frigore constringuntur, eadem ratione tussim excitant, quæ initio sicca est, ut ex sonitu audimus. Dein humidior fit, verum cum hunc ipsum mucum in trachea hærentem excreare non possint, hinc illis alia methodo succurrendum est.

Pri-

Primo debent evitare frigus; corpora eorum sint bene tecta, ut transpiratio succedat; dein interne exhibeatur oleum amygdalarum dulcium cum syrupo violarum, aut solvatur ipsis oleum amygdalarum dulcium in vitello ovorum, & detur cum aliquo syrupo; si tunc cognoscimus mucum magis solutum & spissum evadere, quod facile ex sonitu cognoscimus; conveniunt his clysmata, & interne detur Manna a drachmis duabus ad unciam dimidiam, etiam majori dosi, prout adulti & robusti sunt in infuso Thee aut lactis eo sine, ut ad alvum mucosus ille deducatur. Nam manna supplet usum mellis, agit abstergendo & dissolvendo, & cum etiam alvum moveat, hinc mucum abstrahere a pulmone & ad alvum deducere potest.

Quod si tussis apud infantes de nocte vehementer sit, debet ipsis vesperi diacodium montanum ad unam alteramve drachmam pro ratione ætatis exhiberi.

Adultiores jam infantes possunt initio uti oxymelle simplici & infuso ex pectoralibus herbis facto.

§. 9.

Quemadmodum humores corporis nostri qui sanguinem constituunt nimia copia peccare & morbos producere possunt: ita etiam mucus in fistula acra majori quantitate secretus vitia respirationis facit.

Hoc præsertim in iis hominibus contingit, qui laxiore corporis constitutione sunt, Sic & senes mucosus laborant; senes enim non adeo amplius transpirant; hinc & illud transpi-

spirabile ad tracheam deducitur, & sic major copia mucī in folliculis feceritur, quæ irritando membranam illam sensilem tullim introducit. His optima ratione succurrimus, si mane, jejuno ventriculo, libram unam aquæ felteranæ cum pauco saccharo partitis vicibus intra horam fumant, & tales vestes induant, quæ omne frigus arcent, lenemque corporis transpirationem conservant. Quodsi autem aeri liberiori se exponunt, aut vestibus corpus non bene tegunt: tunc increfcit tussis, & mucus, quem exspuere antea facile ipsis erat, nunc tenacior evadit, & difficulter parce, tussique molesta expuitur. Imo sæpius & fortius tussire debent, antequam aliquid excreant. His ea conducunt medicamenta, quæ mucum viscidiorē incidunt & attenuant. Talia sunt gummi amironicum, sapo venetus; radix squillæ, ari, enulæ; decocta ex herbis pectoralibus, cujusmodi Tussilago, scabiosa, veroncia, hederæ terrestris sunt, cumque oxymelle squillitico & syrupo de althea Fernelii edulcorari possunt. Evitent frigus, & corpus contra illud vestibus muniant; his enim materies mucosa, tenax & viscida inciditur & expectoratur.

§. 10.

Tussis in trachea etiam observatur, si illa sicca est, v. g. sit inflammata trachea, ubi extremitates arteriarum obstructæ sunt, tunc deficit transpiratio, & mucī secretio, unde tussis nascitur sicca, quæ morbo inflammatorio ablato cessat.

Dixi-

Diximus mucum sua abundantia tussim producere; sed ille ipse mucus accedentibus aliis causis in varias figuras cogitur, sic, ut observata sint figura sub vermium, globulorum &c. forma, quæ per tussim excreta fuerunt. Etenim tracheæ ventriculi mucosis charyptis pleni sunt, qui mucus indurari ibi potest, sicque diversas assumit formas, quæ mutationes certo ab effluviis aerem co inquinantibus, & cum eo tracheam intrantibus eveniunt. Visu ejusmodi evacuationes cognoscimus.

His possumus succurrere, quando aerem puriorem administramus, & si vapores aquæ simplicis ad tracheam determinamus, ut matæ emolliatur. Intrinsecus dentur medicamenta ex gummi ammoniaco, galbano, sapone veneto, radice Pyrethri, Enulæ, squillæ, Ari; floribus benzoes, etiam decocta ex herbis pectoralibus, quæ tenacem materiam incidunt & evacuant.

Quandoque atmosphæra vaporibus sulphureis, acidis, arsenicalibus, mercurialibus imprægnata tussim vehementem adducit, quæ curatur eximendo a tali atmosphæra. Interne dentur decocta ex regno vegetabili, quæ continent in se mucilaginosæ & involventia.

Sunt & certa officina, quæ suis cultoribus tussim adducunt; ejusmodi sunt lapicidæ molitores, alique qui in continua exhalatione particularum heterogenearum vitam suam terere debent. Hi, si officina sua non relinquunt, tussis curari non potest: hinc &

observationes quamplurimæ prostant, eos vix non omnes ex phthisi mori.

§. II.

Materies acris ad tracheam & pulmones delata tussim excitat, sic variolosum & morbilliosum miasma tussim faciunt, & tussis ex morbillis nata sæpe ægrum ita infestat, ut medicamentis opus sit, quæ ex involventibus & demulcentibus desumuntur, qualia sunt herbæ pectorales mucilaginosæ, oleum amygdalarum dulcium in vitello ovorum solutum.

Est & alia species acrimoniæ, quæ sæpe in faucibus hærens furtim in tracheam cadit, quam antiqui destillationem ex capite nominarunt. Ea etiam tussim vehementem excitat. Cognoscitur ex irritatione in faucibus, spato tenui, quasi sapo in aqua solutus effert, & sæpius cum sapore falso.

Ea curatur, si mucilaginosa lente deglutiantur. Talia sunt oleum amygdalarum dulcium in vitello ovi solutum, aut loco hujus Electuarium ex spermate ceti ꝑi s̄ oleo amygdalarum dulcium ꝑiii. vel iv. solve super lentum ignem & solutis adde saccharum album ad consistentiam Electuarii. Sumas sæpius de die aliquantulum.

Similis materies acris potest in sanguine hære & in folliculis muciparis secerni, ubi tunc tussis quasi perpetua est. Si prima & secunda species a medico negliguntur, ægroti in phthisin incidunt. Hæc species tussis cognoscitur, si ea vix non continua est;

B

h

si per illam nihil excernitur, nisi tenuis aqua diluto saponi similis; & si ob vehementiam tussis aliquid exspuunt, paucum est, & ex abrasa superficie tracheæ ob vehementiam tussis provenit: hæc tussis non adeo facile curatur; imo, si negligitur, in phthisin abit; nam partes pulmonum per acrimoniam sensim eroduntur, aut in parvas scirrhus vel lapillos mutantur. Hic inquirendum est, cujusnam naturæ acrimonia illa sit? quæ si detecta fuerit, per sua antidota curari debet. Quod si autem naturam hujus acrimonie non cognoscimus, tunc methodus medendi ita instituenda est, ut massa sanguinis summopere diluatur, & materies ad pulmonem delata involvatur, ne facile substantiam pulmonis arrodere possit. Hoc autem præstant balnea aquæ tepidæ, aqua enim massam sanguinis intrans omne acre diluit, & per vias urinæ e corpore educit. Interne conducunt decocta ex pectoralibus mucilaginosi parata. Talia sunt radix althææ, malvæ, Tussilaginis, verbasci, mercurialis, veronica, hederæ terrestris; flores papaveris rheados, althææ & similia, quæ in aqua fontana aut sero lactis incoqui possunt. His addimus aut in forma pulveris aut pillularum remedia ex styrace, spermate ceti, gummi arabico, Thragacantho, speciebus diarragacanthi, Massa pillularum de Cynoglossio, quæ opium in se continet, resina Guajaci. His remediis addimus bonam dietam ex vegetabilibus, imo, si nulla febris, neque acrida acrimonia adest, dietam lacteam. Sic & fon-

fonticuli, setacea conducunt, qui a pectore acre illud derivant. Aer frigidior nebulosus summopere evitetur. Quodsi autem tussis a lapidea vel scirrhusa materia nascatur, id alibi fumus expolituri.

§. 12.

Corripiuntur infantes vehementissima tussi, qua convulsiva appellatur. Hæc tussis valde molesta est, diu durat, & si grassatur, epidemice grassatur, mortemque plurimis infantibus infert. Habet diversa stadia. In primo stadio tussis non adeo est vehemens, neque per diem sæpius molesta. Etiam non multum, nisi aliquid limpidi: viscosi, rejiciunt. De die in diem crescit vehementia tussis, & materies paulo viscosior rejicitur. Accedit simul vomitus contentorum in ventriculo. Tussis tam vehemens est, ut vix inspirare possint. In hoc stadio facies livet, turgida est, oculi prominent, rubri fiunt. Crederes, eos suffocari. Metuendum hic est, ne crepet subito in cranio aut pulmone vasculum sanguineum; quod si in capite contingit, sequitur subito mors; si in pulmonibus, fit hæmoptysis. Hoc stadium excipit tertium, ubi materies crassior, magisque alba, & ultimo cremori lactis similis cum minori vehementia tussis & vomitus excernitur.

Si ægro tali morbo correpto succurrere volumus, inquirendum est in causam, & in quonam stadio morbus sit. Causa certe misima acre est, quod in folliculis muciparis faucium, laryngis & trachæ primas tragedias

dias exhibet. Pergit illud miasma sese folliculis muciparis œsophagi & laryngis ventriculis insinuare, quod indicare videtur quantitas mucî, quæ per tussim & vomitum ejcitur. Si in primo stadio morbus sit, & medicus, quod rarum est, eo tempore vocetur: præter cibos molles & blandum potum sequens Eclegma exhibeatur: sperma ceti ℥ii. oleum amygdalarum dulcium ℥iii. solve lento igne, adde saccharum album ad consistentiam justam, & de hoc deglutatur aliqua portio sæpius de die. Nam hoc remedium acre involvit & inviscat; vel loco hujus solvatur oleam amygdalarum dulcium cum vitello ovi, addendo aliquam aquam destillatam cum syrupo pectorali, & alvus enematis ferretur aperta.

Quodsi morbus in alterum stadium transiit, tunc ad præcavendam apoplexiam, hæmophthysin, convulsionem instituatur venæ sectio, & ægro exhibeatur decoctum ex Lichene pyxidato. Sume v. g. Manipulum unum hujus lichenis & coque in una libra lactis vaccini, cola. Absumatur hæc portio intra diem, & continuetur. Si tunc vides materiam viscidiorum fieri, quod signum est incipientis coctionis, tunc exhibeatur emeticum ex radice Ipecacuanhæ & oxymelle squillitico. Hanc methodum Illustrissimus Præses apud septem tulli convulsiva laborantes optimo cum successu adhibuit, quos omnes brevi tempore pristina sanitati restituit.

Quan-

Quando in tertio stadio morbus est, quod cognoscitur, si excreta materia consistentiam cremoris lactis plus, minusve assumit, & vehementia tussis incipit cessare, tunc vel dato emetico, si opus, aut dato purgante mannato cessat.

§. 13.

Alia iterum species tussis est, quando in pulmonum substantia causa hæret. Sic v. g. inflammatio pulmonis tussim facit, quæ cessat inflammatione curata. Sæpius ea ipsa inflammatio, si male curatur, aut si humores non blandi sunt, in suppurationem abit: & tunc generatur vomica, quæ diu hæreere potest absque omni tussi. Quodsi autem materies acris sit, & vicinas partes rodat, tunc excitatur tussis, mediante qua pus evacuat. Talis tussis cognoscitur per signa vomicæ & curata vomica cessat. Sæpius substantia pulmonum parvis copiosisque lapillis obfideri solet. Tunc initio non adeo animadvertitur tussis. Sed quando lapillus pondere premens vicinas partes obstruit, nascitur parva inflammatio, quæ in suppurationem abit, ubi pus hærens irritationem in pulmone excitat, ex qua tussis vehemens cum rejectione pauci puris excitatur. Sæpe tum accedit parvorum lapillorum cinericii coloris cum hac tussi excretio. Si lapillum excretum diffringis, putridum olet. Ex hac causa nata tussis non curatur, nisi morbus primarius curetur. Pus in cavitatem pectoris effusum ut in empyemate fit, si acre evadit, arrodendo pulmones tussim modo humidam, modo siccam facit.

B 2

Idem

Idem facit aqua in cavitate pectoris stagnans, item hydatites in pulmone præsentés, idem aqua in sola cellulosa tela, quæ folliculos pulmonum ambit; quod Illustriss. Præses semel in cadavere vidit. Ab his omnibus excitata tussis non cessat, nisi superato morbo primario.

§. 14.

A causa externa pectori applicata etiam tussis fit. Sic contusio, sic vulnus pectoris tussim producut. Ex contusione interna pulmonum substantia una cum vasculis illam comitantibus elaterem suum amittit, quæ sic ultra modum dilatantur, ut sanguis in illis locis stagnare debeat, qui distendendo vasa, vicinas partes comprimit & irritat; unde tussis nascitur.

Per contusionem sæpius exprimitur e vasculis cruor, qui in folliculis depositus partes irritat, & tussim excitat. Idem hic facit ac in hæmophysi. Natura enim ab alieno corpore se liberare volens, tussim tanquam instrumentum utitur. His causis tussim producentibus medemur, si venæ sectionem repetitam instituimus, & pectoralia solventia exhibemus una cum mellitis vulnus extrinsecus pectori inslictum tussim quoque producit: si enim instrumentum lædens substantiam pulmonum intrat; discindit vasa, & sanguis effluens pondere suo irritat partes, & ad tussim stimulat, quæ major fit, quando sanguis coagulatus in partibus pulmonum hærens premendo & irritando tussim producit. Ea vehementior fit, quando materies evacuata aeri

aeri liberiori exposita acrimoniam aliquam acquirit, quæ irritando vicinas partes ad summam tussim stimulat, & hæc tussis non cessat, nisi ablatis causis. Qua vero ratione id fiat, Chirurgia docet.

§. 15.

Altera nunc classis, quæ tussim excitat, consideranda venit: nempe ubi causa non immediate in pectore hæret, sed ex aliis locis per metastasin eo deducitur. Videmus sæpius, morbos, extremitates corporis occupantes, eas relinquere & sedem in pulmonibus figere. Inter eos frequentissimus est arthritis vaga, quando ea subito derelinquit artus, & in pectore sedem suam figit. Tunc ægroti spirant cum difficultate, tussique vexantur cum febre magna. Sæpius materia arthritica in corpore arthritico per plures mensens silens, sed ex improvise commissio errore in rebus non naturalibus, v. g. si æri nebuloso, pluvioso, frigido se exponunt, in corpore impune hærens statim excitatur, pectus occupat, ibique febrem, spirandi difficultatem cum tussi inani facit. Cognoscitur, si scimus aut arthritidem adfuisse, aut ægrotum ante aliquod tempus correptum fuisse, quales ægroti sæpe sub cura fuerunt Illustriss. Præsidis. His, si corpus plethoricum, etiamsi pulsus durus non adfuerit, venæ sectionem instituimus; dein ad artus ponimus vesicatoria larga, & in utroque casu potum exhibemus tepidum, & quousque calor adest, largum ex diapnoicis & antiphlogisticis paratum. Intrinsicus dentur ta-

B 4 lia,

lia, quæ ad cutem operantur. Conveniunt omni hora vel bihorio camphoræ & Moschi grana duo cum mica panis ad unam vel duas pillulas formata. Possunt etiam hic adhiberi Kermes minerale, antimonium diaphoreticum non ablutum, sulphur auratum antimonii, tartarus emeticus ad granum unum in sex uncii aquæ dilutus. Non majorem autem effectum ab omnibus his recensitis remediis vidit Illustriss. Præses, quam a moscho & camphora, quem intra viginti quatuor horas summo cum effectu ad scrupulos dolorem aliquem sentiunt, synapismi his partibus statim applicandi sunt; imo & applicentur, si nullus dolor adhuc percipitur.

Synapismi constant ex semine synapis, pulvere Euphorbii, Helleboro albo, alio contuso cum fermento panis. Quam primum febris remittit, aut plane cessat, quod sit, quando plurima pars, aut omnis materia arthritica ad artus delata est: tunc præter pillulas ex moscho, longiore interposito intervallo decocta aromatica ex lignis adhibeantur, qualia sunt lignum sanctum, saffras, radix china & saffaparilla. Hac methodo pristinae sanitati plures restituit Illustriss. Præses. Eandem tragediam ludit materies podagrica, quæ ex podagra retrogressa cognoscitur. His eadem remedia conducunt, quibus addi debent balnea pedum & manus ex aqua pluviali tepida parata. Sed illo tempore, quo balneum usurpatur, synapismi ab extremitatibus debent demitti, & finito balneo iterum applicari. A

A scabie retrogressa, si ea pectus occupat, eadem spirandi difficultas, eadem tussis, ut in præcedentibus observatur. Cognoscitur facile, si scimus, ægrotum scabie laborasse, quam sibi vel unguentis, vel aliquo alio repercute remedio reperculserit, quæ materies ex mala metastasi pulmones occupavit. Huic medemur, si scabies ad cutem iterum reducimus, ut noviter recrudescat. Hunc scopum attingimus, si cum moscho flores sulphuris, sulphur antimonii auratum, resina guajaci, camphoram, imo & æthiopem mineralem conjungimus & exhibemus. Bibat pro decocto radicem bardanæ recentem, quæ fodi debet, antequam caulem emittit. Hæc sola radix decocta illustri. Præsidii majorem effectum præstitit, quam decocta ex china, sassaparilla; ligno guajaci & santali. Eidem scopo conducunt balnea tepida ex aqua pluviali parata, ut tota cutis emolliatur. Imo & applicanda sunt vesicatoria ad illa loca, ubi major pars scabiei posita fuit, quod ex maculata cute cernere possumus. An non inoculatio hic locum habet?

Antiqua ulcera diu manantia, ubi subito fluxus cessat, etiam quandoque materies, quæ evacuari hac via consuevit, si ad pulmones desertur, tussim faciunt. Talis curatur, si pristinus fluxus restituitur. Hoc contingit, si ad partem, a qua defluxit materies, ponitur vel vesicatorium, aut applicatur causticum. Ponantur fonticuli, aut si locus est, setaceum. Restituto fluxe cessat tussis.

B 5

§. 16.

§. 16.

Dantur & tussēs, quæ per consensum sunt, ubi materies non in pulmonibus hæret, sed in alio viscere. Sic ex destructione hepatis, lienis aliorumque viscerum abdominalium tussēs natæ sunt.

Quotidiana experientia docet, hystericas in paroxilmo sæpe vehementissima tussi corripī, quæ anodinis, uti Laudanum liquidum Sydenhami, massâ pillularum de styrace reliquisque opiatis curantur. Et tussi vexantur hypochondriaci, quæ materia hypochondriaca evacuata cessat. Hæ species tussis propter consensum nervorum fiunt, cum par vagum & intercostale pectori, pulmonibus & omnibus abdominis visceribus nervos dat.

Tussim quoque apud infantes videmus, si illi voraces majorem alimentorum quantitatem assumunt, quam digerere possint. Unde saburra in primis viis nascitur, quæ acrimonia acquisita nervos ventriculi irritat. Hi in consensum trahunt nervos respiracioni dicatos. Unde tussis cognoscitur ex lingua fordida, ex inflatione ventriculi, ex nausea ciborum sumendorum, ex putrido halitu. Curatur facile dato vomitorio.

Infantibus dentientibus sæpius tussis supervenit, quæ sicca initio & arida est. His convenit oleum amygdalarum dulcium [cum syrupo violarum, aut oleum amygdalarum dulcium cum vitello ovorum solutum, datis una enematibus. Sæpius non cessat tussis, nisi erupto dente.

Causa

Causa hujus consistit in consensu nervi maxillaris cum pari vago & intercostali.

Coagulum lactis in ventriculo etiam tussim facit: quæ soluto coagulo & destructio acido cessat. Hic ergo profunt magnesia nitri, sapo venetus & alcalina tam volatilia quam fixa una cum enematis.

Vermes in intestinis nidulantes etiam tussim produciunt, quæ curatur destructis & eliminatis vermibus.

Intrusio digiti in aurem tussim sæpe excitat. Portio autem dura nervi auditorii communicationem habet cum intercostali & pari vago. -- Homines male formati, uti gibbosi, etiam tussunt.

§. 17.

Superfunt adhuc vitia enumeranda, quæ in adultis & infantibus ex vehementi tussu contingere possunt. Tales sunt diversæ species herniarum, serophulæ, aneurisinata, abortus in foeminis, in utroque sexu incontinentia alvi & urinæ.

POSITIONES MEDICÆ.

- 1) Theoria evolutionis præ cæteris probabilior.
- 2) Rudimenta futuri embryonis in ovario matris præexistunt.
- 3) Aura feminalis ad vivificanda foetus rudimenta sufficere videtur.
- 4) In formandis hominum [varietatibus climatis diversitas, varium vitæ genus, ars plurimum determinant.
- 5) Opii virtus pro varia dosi irritabilitatem aut excitat aut obtundit.
- 6) Usus arsenici internus & externus semper funestus est.
- 7) Cantharides in morbis acutis adplicatæ evacuationibus sufficientibus non prægressis, pessimum medicamentum.
- 8) Pulvis Doweri præstantissimum sudoriferum est.

9) In

- 9) In multis morbis conveniens vitæ regimen plurimum præstat.
- 10) Medicus ad ægrorum consuetudinem & idiosyncrasiam solícite attentat.
- 11) Animi affectus morbos & excitant & tollunt.
- 12) Contagium variolosum putridum pestifentiale &c. primo nervorum functiones lædere videtur.
- 14) Renovata illa opinio de diversitate miasmatis luis venereæ inter & materiam gonorrhæicam plane non admittenda mihi videtur.
- 15) Pulsus magnus plenus fortis plethoram adesse non sufficienter determinat.
- 16) In morbis inflammatoriis topicis sanguis per amplum vulnus emittendus est.
- 17) Miasmata eorundem e.g. morbillorum &c. varii effectus non a diversitate miasmatis, sed a privata constitutione corporis ægroti & a caractere epidemico dependent.
- 18) Cortex peruvianus & camphora non in quavis putridarum febre, vel quovis ejusdem stadio adhibenda sunt.
- 19) Emetocathartica circa finem paroxysmi intermittens febris optimo cum successu adhibentur.

2) In

- 20) In intermittente febre emeticum paucis ante paroxysmum horis propinatum egregie vim ejus infringit.
- 21) Radix Gei urbani febres intermittentes eximie fugat.
- 22) In pleuritide non est mittendus sanguis, donec crusta inflammatoria dispareat.
- 23) In hydropis curatione non in hydragogis consilium quarendum, sed causa potius exscrutanda est, quæ hydropicum sistebat morbum.
- 24) Paracentesis abdominis in hydrope ascite minime ad ultimum differenda est.
- 25) Febris, quæ variolas comitatur, non semper variolarum copiam, sed morbi potius decursum determinat.
- 26) Symptomata affecti capitis in prima febre variolosa aere sereno optime & præcaventur, & pelluntur.
- 27) Tineam capitis absque bulbillorum capillorum extirpatione tollere possumus.
- 28) Perversa est ea methodus medendi, quæ ulcera per adplicata topica remedia consolidat, neglectis interim internis.
- 29) Ulceribus chronicis, sublatis causis specificis, nihilominus persistentibus, ligatura secundum Thedenii methodum instituta optime mederi possumus.

30) In

- 30) In hernia incarcerata, repositio si tempestive non succedat, herniotomia quamprimum instituenda est.
- 31) Infantes fasciis ligari an noxium semper & inutile?
- 31) Libri practici a compilatoribus theoreticis in popularem usum exarati longe plus noxæ, quam utilitatis adferunt.

ULB Halle

3

006 398 782

vol 18

DISSERTATIO ^{1784/13}
INAUGURALIS MEDICA

DE
T U S S I.

QUAM
INCLYTÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO

PRÆSIDE

PRÆNOBILI, CLARISSIMO ET EXPERTISSIMO
VIRO AC DOMINO

D. FRANCISCO GEORGIO IGNATIO
ITTNER,

MED. DOCT. EMINENTISS. AC CELSISS. PRINC.
ELECT. MOG. CONSIL. AUL. ET ARCHIATRO,
PROF. PRIM. PUBL. ET ORD. FACULT. MED.
ASSESS. NOSOCOMII MILITARIS PHYSICO

PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET
PRIVILEGIIS RITE CONSEQUENDIS
PUBLICO ERUDITORUM
EXAMINI

Submittit

CASPARUS MÜLLER, MOGONUS

Die Novemb. MDCCCLXXXIV.

Intra festivos restauratæ Universitatis dies.

MOGUNTIÆ,
Ex Typogr. Elect. Aul. Acad. apud Joan. Jos. Alsf.
Hered. Hæffner.